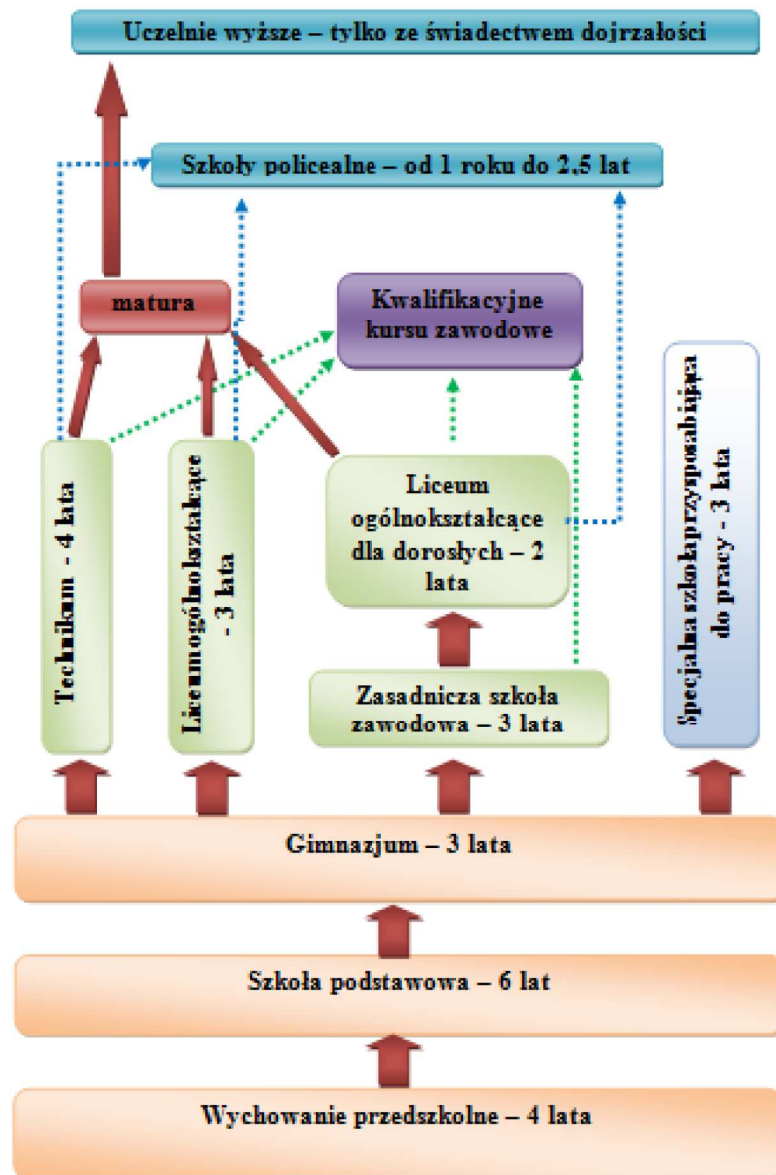

Aktualny model szkolnictwa w Polsce - struktura szkolnictwa¹

Aktualną strukturę szkolnictwa w Polsce reguluje ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (tj.:Dz.U. z 2015r., poz. 2156 ze zm). W art. 9 cytowanej ustawy, ustawodawca określił strukturę oświaty, zdefiniował czasookres poszczególnych etapów, co przedstawia poniższy wykres.

Źródło: opracowanie własne

¹ Rozdział pochodzi z niepublikowanej pracy magisterskiej Artura Chmielińskiego pt. Dyrektor szkoły jako organ administrujący, napisanej w Europejskiej Wyższej Szkole Prawa i Administracji, na Wydziale Prawa, kierunek: Prawo, pod opieką dr Tomasza Bojar-Fijałkowskiego.

Analizę struktury oświaty należy dokonywać w pierwszej kolejności w oparciu o art. 15 ustawy o systemie oświaty, w którym zdefiniowano pojęcie obowiązku nauki i obowiązku szkolnego.

„*Obowiązek szkolny dziecka rozpoczyna się z początkiem roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 6 lat, oraz trwa do ukończenia gimnazjum, nie dłużej jednak niż do ukończenia 18 roku życia.*”² Ustawą z dnia 29 grudnia 2015r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw³, podniesiono czy raczej przywrócono obowiązek szkolny od 7 roku życia. Zmiana ta wchodzi w życie od 01 września 2016r. O obowiązku szkolnym mówić będziemy w stosunku do szkoły podstawowej i gimnazjum, ale do czasu ukończenia przez ucznia 18 roku życia. W przypadku, gdy uczeń w określonym programem nauczania czasie ukończy szkołę podstawową i gimnazjum (tj. w wieku 15 lat, a od 01 września 2016r. w wieku 16 lat), wówczas obowiązany jest kontynuować naukę w szkole ponadgimnazjalne, realizując tym samym obowiązek nauki, o którym mowa w art. 15 ust. 1 ustawy o systemie oświaty lub na zasadach określonych w art. 16 ust. 5a cytowanej ustawy.

Szkoła podstawowa jest szkołą sześciolletnią, w której w ostatnim roku nauki przeprowadza się sprawdzian, zwany sprawdzianem szóstoklasisty⁴. Edukacja w szkole podstawowej podzielona jest na dwa etapy, a kolejno gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalne:

- a) I etap obejmujący klasy I-III, w których nauka odbywa się w systemie nauczania zintegrowanego czyli edukacja wczesnoszkolna.
- b) II etap obejmujący klasy IV-VI z podziałem na poszczególne przedmioty.
- c) etap III, realizowany w trzyletnim gimnazjum, umożliwiającym kształcenie w szkołach etapu IV, w którym w ostatnim roku nauki przeprowadza się egzamin gimnazjalny⁵. Gimnazjum wprowadzone zostało do systemu oświaty ustawą z dnia 25 lipca 1998r. o zmianie ustawy o systemie oświaty (Dz.U. z 1998r., nr 117, poz. 759), zmieniając tym samym czasookres kształcenia na poziomie szkoły podstawowej z ośmiu lat do sześciu.
- d) etap IV kształcenia to:

² Art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2015r., poz. 2156 ze zm.).

³ Ustawa z dnia 29 grudnia 2015r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016r., poz. 35)

⁴ Art. 9 pkt 1 ustawa o systemie oświaty, op.cit. (sprawdzian szóstoklasisty zniesiono od roku szkolnego 2016/2017).

⁵ Art. 9 pkt 2 *ibidem*

- trzyletnia zasadnicza szkoła zawodowa umożliwiającą uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje, po zdaniu egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w danym zawodzie i kolejno podjęcie edukacji w liceum ogólnokształcącym dla dorosłych z możliwością przystąpienia i uzyskania świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego, przy czym kontynuacja nauki w liceum ogólnokształcącym odbywa się wówczas od klasy drugiej tego liceum⁶,
 - trzyletnie liceum ogólnokształcące, którego ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa dojrzałości, po zdaniu egzaminu maturalnego⁷,
 - czteroletnie technikum umożliwiające uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje, po zdaniu egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w danym zawodzie oraz uzyskanie świadectwa dojrzałości, po zdaniu egzaminu maturalnego⁸.
- Dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym, a także dla uczniów z niepełnosprawnością sprzężoną, system oferuje trzyletnią szkołę specjalną przysposabiającą do pracy, której ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa potwierdzającego przysposobienie do pracy⁹.

Ustawą z dnia 25 lipca 1998r. o zmianie ustawy o systemie oświaty (Dz.U. z 1998r., nr 117, poz. 759) wprowadzono możliwość spełniania obowiązku nauki po ukończeniu gimnazjum w innych „*formach pozaszkolnych*”, ewoluując wokół jednostek mających za zadanie przygotowanie ucznia nie kontynuującego nauki w szkole do zawodu. W obecnym brzmieniu ustawy o systemie oświaty, art. 16 ust. 5a pkt 2 konstatuje, że „*Po ukończeniu gimnazjum obowiązek nauki spełnia się: (...) przez realizowanie, zgodnie z odrębnymi przepisami, przygotowania zawodowego u pracodawcy.*”.

Ostatnim z ogniw struktury systemu oświaty jest możliwość kontynuowania nauki po ukończeniu liceum (w tym dla dorosłych) i/lub technikum w szkole policealnej o okresie nauczania nie dłuższym niż 2,5 roku, umożliwiającej uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminów potwierdzających kwalifikacje w danym zawodzie¹⁰.

⁶ Art. 9 pkt 3 lit. a *ibidem*

⁷ Art. 9 pkt 3 lit. b *ibidem*

⁸ Art. 9 pkt 3 lit. c *ibidem*

⁹ Art. 9 pkt 3 lit. e *ibidem*

¹⁰ Art. 9 pkt 3 lit. d *ibidem*

